
Y CYNGOR 02/05/13

Yn bresennol: Y Cynghorydd Huw Edwards (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Dewi Owen (Is-gadeirydd)

Y Cynghorwyr: Craig ab Iago, Anwen Davies, Lesley Day, Eddie Dogan, Dyfed Edwards, Elwyn Edwards, Trevor Edwards, T.G. Ellis, Alan Jones Evans, Aled Ll. Evans, Jean Forsyth, Gweno Glyn, Simon Glyn, Gwen Griffith, Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, Sian Gwenllian, Annwen Hughes, Chris Hughes, John B. Hughes, Louise Hughes, Jason Humphreys, Peredur Jenkins, Aeron Jones, Anne Ll. Jones, Brian Jones, Charles W. Jones, Dyfrig Jones, Elin Walker Jones, Eric M. Jones, John W. Jones, Linda W. Jones, Sion W. Jones, Eryl Jones-Williams, Beth Lawton, Dilwyn Lloyd, June Marshall, Dafydd Meurig, Dilwyn Morgan, Linda Morgan, Michael Sol Owen, W. Roy Owen, W. Tudor Owen, Peter Read, Caerwyn Roberts, John Pughe Roberts, Liz Saville Roberts, W. Gareth Roberts, Mair Rowlands, Angela Russell, Dyfrig Siencyn, Mike Stevens, Ioan Thomas, Paul Thomas, Ann Williams, Eirwyn Williams, Elfed W. Williams, Gethin G. Williams, Gruffydd Williams, Hefin Williams, John W. Williams, Owain Williams, R.H. Wyn Williams, Mandy Williams-Davies, Robert J. Wright, Eurig Wyn

Hefyd yn bresennol: Harry Thomas (Prif Weithredwr), Iwan Trefor Jones, Dafydd Lewis a Dilwyn Williams (Cyfarwyddwyr Corfforaethol), Dilys Phillips (Swyddog Monitro/Pennaeth Democratiaeth a Chyfreithiol), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), Geraint George (Pennaeth Strategol a Gwella), Arwel Ellis Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol), (Iwan Evans (Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol), Vera Jones (Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd), Darren Griffith (Rheolwr Cynllunio Strategol), Huw Ynyr (Uwch Reolwr Technoleg Gwybodaeth a Thrawsnewid Busnes) a Gwyn Parry Williams (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu)

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Stephen Churchman, David Gwynfor Edwards, Llywarch Bowen Jones, Nigel Pickavance, Gareth Thomas

Agorwyd y cyfarfod gyda gweddi gan y Cynghorydd Tom Ellis.

Dilynwyd y weddi gydag anerchiad gan y Cynghorydd Selwyn Griffiths, Cadeirydd 2012/13.

1. CADEIRYDD

Etholwyd y Cynghorydd Huw Edwards yn gadeirydd am 2013/14.

Llofnododd y Cynghorydd Huw Edwards ddatganiad yn derbyn y swydd o Gadeirydd Cyngor Gwynedd am 2013/14.

2. IS-GADEIRYDD

Etholwyd y Cynghorydd Dewi Owen yn is-gadeirydd am 2013/14.

Llofnododd y Cynghorydd Dewi Owen ddatganiad yn derbyn y swydd o Is-gadeirydd Cyngor Gwynedd am 2013/14.

3. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion cyfarfod y Cyngor a gynhaliwyd ar 28 Chwefror 2013 fel rhai cywir.

4. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

- (i) Anfonwyd i'r aelodau, nodyn briffio gan y Swyddog Monitro ynglyn â'r eitem "Cyflogau Aelodau".

Eglurwyd bod gan bob aelod dan y Côd Ymddygiad, fuddiant personol posibl yn yr eitem hon, ond nid yw'n fuddiant sy'n rhagfarnu. Dylid datgan y buddiant drwy lofnodi'r ffurflen briodol ond bydd hawl i gymryd rhan yn y drafodaeth a'r pleidleisio.

- ii) Datganodd y cyfan o'r aelodau a oedd yn bresennol yn y cyfarfod fuddiant personol yn yr eitem "Cyflogau Aelodau" oherwydd eu bod fel aelodau o'r Cyngor yn derbyn cyflog.

'Roedd yr aelodau o'r farn nad oedd yn fuddiant oedd yn rhagfarnu a chymerasant ran lawn yn y drafodaeth ar yr eitem.

5. CYHOEDDIADAU'R CADEIRYDD

- i) Cydymdeimlwyd â'r canlynol -

Y Cynghorydd Anne Lloyd Jones ar farwolaeth ei hewythr yn ddiweddar.

Teulu'r cyn-gynghorydd Leslie Edwards, Abermaw – Cadeirydd olaf hen Gyngor Sir Gwynedd, a fu farw'n ddiweddar

Teulu'r cyn-gynghorydd Ifor Lewis, Morfa Bychan, a fu farw'n ddiweddar.

Rhai o staff y Cyngor a gollodd anwyliaid yn ddiweddar.

Safodd y Cyngor fel arwydd o barch.

- ii) Dymuno'r gorau -

I ieuencid y sir a fydd yn cystadlu yn Eisteddfod Genedlaethol yr Urdd, Sir Benfro, diwedd y mis hwn.

I'r Cynghorydd W. Roy Owen ar ei dymor yn Faer Caernarfon.

- iii) Anfonwyd copi o Bolisi a Chanllawiau Diogelu Plant ac Oedolion Cyngor Gwynedd i bob aelod gyda rhaglen y Cyngor a thynnwyd sylw gan y Cadeirydd at eu pwysigrwydd, y cyfrifoldeb sydd ar bob aelod i sicrhau

eu bod yn cymryd diogelu o ddifrif a'r angen iddynt i gyd fynychu hyfforddiant ar y pwnc.

6. CYNLLUN STRATEGOL DRAFFT Y CYNGOR AR GYFER 2013 - 2017

(a) Gosodwyd cefndir a chyd-destun i'r adroddiad gan y Prif Weithredwr.

Nododd nad yw'r cynllun yn adlewyrchu blaenoriaethau lleol yn unig ond ei fod hefyd yn adlewyrchu'r ffaith bod Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am roddi 80% o'r cyllid, hefyd â blaenoriaethau a dyheadau ac y dylid eu gweu i mewn i'r dyheadau a'r uchelgais lleol. Tynnodd sylw at enghreifftiau yn y ddogfen e.e. safonau addysg lle mae dyhead lleol i wella'r safonau ond hefyd, gosododd y Gweinidog Addysg her sef y disgwylir i bob Cyngor yng Nghymru godi safonau 5% y flwyddyn am y dair blynedd nesaf. Cyfeiriodd at y Mesur newydd yn y maes Gwasanaethau Cymdeithasol.

'Roedd yn ddiolchgar am fewnbwn yr aelodau a'r cyhoedd ar y cynllun.

Cyfeiriodd at y ffaith ei bod yn amhosibl cael un dogfen sy'n adlewyrchu blaenoriaethau pawb oherwydd barn gwahanol. Tynnodd sylw hefyd at y wasgfa ariannol a'r brif her tros y blynyddoedd nesaf yw cynnal y gwasanaethau ac fe ymgorfforwyd Strategaeth Ffordd Gwynedd a fabwysiadwyd gan y Cyngor ar 28 Chwefror 2013 o fewn y cynllun ar gyfer y pedair blynedd nesaf. Nododd ei bod yn ddogfen fyw ac y gellir ychwanegu ati ond ei bod yn gosod blaenoriaethau cyffredin y Cyngor ac y byddai'r Cabinet yn gyfrifol am fanylder y cynlluniau.

Nododd Arweinydd y Cyngor wrth fabwysiadu'r Cynllun Strategol blwyddyn ar gyfer 2012/13, cytunwyd bod y Cyngor am fabwysiadu Cynllun Strategol ar gyfer gweddill oes y Cyngor, o 2013 i 2017. Mae'n ofynnol i bob Cyngor baratoi Cynllun Gwella blynyddol sy'n amlinellu "amcanion gwella'r" Cyngor am y flwyddyn ac mae'r Cynllun Strategol yn gwneud hynny ac mae'r cynllun, yn ogystal â nodi'r canlyniadau tymor hwy y mae'r Cyngor yn ceisio ei wireddu, yn nodi felly yr hyn y bwriedir ei gyflawni yn ystod 2013/14 yn benodol. Bydd adolygiad blynyddol o'r cynllun yn sicrhau hynny yng nghyd-destun y canlyniadau tymor hwy mae'r Cyngor am weithio tuag atynt ym mhob maes.

Un pwyslais pendant wrth ei ddatblygu yw bod yn rhaid bod yn effro i gyfleon a risgiau newydd allai godi a hefyd gwirio bod yr hyn yr ymrwymwyd iddo yn gwneud y gwahaniaeth a fwriadwyd. Os nad yw hynny'n digwydd, bydd yn rhaid bod yn barod i atal gweithgaredd er mwyn ailgyfeirio gwaith ac adnoddau. Yn benodol hefyd, bwriedir chwilio am gyfleon buan i fod yn fwy pendant am rai o'r meysydd lle mae cynigion datblygol yn unig ar hyn o bryd. Y nod yw bod yn fwy eglur mor fuan â phosibl am yr hyn y bwriedir ei wireddu yn y gwahanol feysydd a symud ymlaen felly i gyflawni canlyniadau clir a phwrpasol i drigolion.

Nododd mai ystyriaeth amlwg wrth fabwysiadu cynllun o'r fath yw'r adnoddau sydd ei angen ar gyfer ei weithredu. Cyfeiriodd at y

Strategaeth Ariannol am oes y cynllun sy'n nodi y gwnaed darpariaeth yn y strategaeth i gyfarfod â gofynion adnoddau'r cynllun. Ystyriodd y Tîm Rheoli Corfforaethol y gofynion adnoddau tebygol sydd ynghlwm â'r ymrwymadau yn y cynllun ac yn cynnig y sicrwydd bod darpariaeth ddigonol ar gyfer y gofynion hynny yn y strategaeth. Yn amodol ar i'r Cyngor gymeradwyo'r cynllun, tros yr wythnosau nesaf, fe fydd herio caled ar y gofynion adnoddau unigol i wirio'r ceisiadau am gynlluniau unigol cyn eu rhyddhau ar gyfer eu gweithredu ond ni fydd hynny'n rwystr i wireddu'r ymrwymadau a wneir yn y cynllun.

Wrth lunio'r cynllun, gwnaed tipyn o waith i ymgysylltu ac ymgynghori ynglyn â'r cynllun ac 'roedd yr ymgysylltu cychwynnol gyda thrigolion ynglyn â'r hyn y dylid mynd i'r afael ag ef yn y cynllun yn bur llwyddiannus. Fodd bynnag, 'roedd yr ymgynghori ar y cynigion yn siomedig o ran y niferoedd a gymerodd ran ac mae gwersi yma y bydd yn rhaid i'r Cyngor eu hystyried wrth ddatblygu'r flaenoriaeth yn y cynllun i wella trefniadau ymgysylltu'r Cyngor. Yn fuan wrth lunio cynigion ar gyfer y blaenoriaethau, ystyriwyd materion cydraddoldeb a chynnaladwyedd a bydd y gwaith hwnnw wedi ei gwblhau fel y gellir sicrhau'r Cyngor llawn o unrhyw faterion o'r fath y dylai fod yn ymwybodol ohonynt wrth ystyried mabwysiadu'r cynllun.

Ystyriwyd y cynllun drafft gan y Cabinet ar 30 Ebrill 2013 pryd y penderfynwyd argymhell i'r Cyngor ei fabwysiadu.

- (b) Gwahoddwyd aelodau i gyflwyno sylwadau.
- i) Mewn perthynas â Proffil o Wynedd a'r Cyngor, 'roedd aelod o'r farn bod angen cynnwys rhagor o fanylion yn y proffil e.e. cynnwys braslun o wahanol wasanaethau mae'r Cyngor yn gyfrifol am eu cyflawni, adeiladwaith y Cyngor a chyfeiriad at wefan y Cyngor.
 - ii) Cynigiodd aelod welliant parthed Maes Plant a Phobl Ifanc sef " O ystyried y canllawiau i awdurdodau lleol ar asesu a sicrhau digon o gyfleoedd chwarae i blant yn eu hardaloedd a'r ffaith bod yna ofnyion statudol ar y Cyngor i fabwysiadu'r polisiau hyn, mae cwblhau asesiad o'r canllawiau statudol yn nodi y dylai'r asesiad o ddigonolrwydd cyfleon chwarae fod yn ran o'r asesiad o anghenion lleol ac y dylid integreiddio'r cynllun gweithredu i gynnwys cynigion ar gyfer sicrhau cyfleon chwarae digonol i mewn i'r broses o gynllunio, gweithredu ac adolygu'r cynllun integredig sengl ar bob cam o'r cylch cynllunio.

Mewn ymateb, cadarnhaodd yr Aelod Cabinet Gwynedd Iach y gwnaed asesiad eisoes o ddigonolrwydd chwarae ac fe'i anfonwyd at Lywodraeth Cymru ac fe adnabuwyd gwahanol anghenion.

Hysbysodd y Prif Weithredwr bod canllawiau Llywodraeth Cymru yn cyfeirio at gynllun arall sef cynllun integredig sengl gyda partneriaethau. Cyfeiriodd at gyflwyniad a wnaed gan swyddogion i'r Cabinet ar yr asesiad ac y byddai'n bosibl trosglwyddo'r wybodaeth i'r aelod er dangos y cynllun gweithredu a'r asesiad a wnaed.

Cyferiodd aelod arall iddo ddeall y gwnaed asesiad ar gost oddeutu £20,000. 'Roedd o'r farn mai nawr yw'r amser i integreiddio materion i'r cynllun strategol.

Nododd Arweinydd y Cyngor nad oes anghytundeb parthed y mater hwn ond a oes angen ei gynnwys yn y cynllun strategol. Cyfeiriodd at y ffaith bod ymateb y Cabinet ar yr asesiad digonolrwydd chwarae wedi ei anfon i Lywodraeth Cymru ac felly rhoddwyd ystyriaeth i'r mater.

Pleidleisiwyd ar y gwelliant.

Adroddodd y Cadeirydd bod y gwelliant wedi syrthio.

- iii) 'Roedd aelod yn croesawu'r cynllun strategol ond datganodd bryder am yr ymgynghori ar y cynllun ac 'roedd yn bwysig cysylltu â'r trydydd sector.
- iv) 'Roedd aelod o'r farn y byddai peidio â sefydlu carchar yng Ngwynedd yn drasiedi gan y byddai'n fodd o greu rhagor o swyddi. Nododd bod 14% o bobl ifanc Gwynedd yn gadael y sir i chwilio am waith.

Mewn ymateb, hysbysodd Arweinydd y Cyngor, yn anffodus collwyd y cyfle i sefydlu carchar ar hen safle Ferodo, Caernarfon ond erbyn hyn gosododd y Weinyddiaeth Cyfiawnder feini prawf parthed sefydlu carchardai newydd ac nid yw safle Ferodo yn cyfarfod â'r meini prawf hynny. Nododd, os oes aelodau â gwybodaeth am safleoedd eraill addas o fewn Gwynedd yna byddai'n hoffi derbyn gwybodaeth amdanynt.

PENDERFYNWYD mabwysiadu Cynllun Strategol y Cyngor ar gyfer 2013 – 2017.

7. DIWYGIADAU I'R CYFANSODDIAD

- a) Gosodwyd cefndir a chyd-destun i'r adroddiad gan Arweinydd y Cyngor.

Nododd bod gwaith ar y gweill dan arweiniad y gymdeithas sy'n cynrychioli Swyddogion Monitro yng Nghymru, gyda chefnogaeth Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru a Llywodraeth Cymru, i lunio cyfansoddiad safonol ar gyfer cynghorau unedol Cymru. Yr ysgogiad ar gyfer hynny oedd y ffaith bod pob Cyngor yng Nghymru bellach gyda threfn gweithrediaeth (Arweinydd a Chabinet), a bod amrywiaethau sylweddol yn amlygu eu hunain rhwng y gofynion cyfreithiol ar gynghorau Cymru o'u cymharu â rhai Lloegr yn sgîl deddfwriaeth gan Lywodraeth Cymru.

Nododd y disgwylir i'r cyfansoddiad safonol fod yn barod yn ystod y misoedd nesaf. Bydd yn parhau i ganiatau amrywiaethau lleol o gyngor i gyngor, ond y gobaith yw y byddai modd cael gwell cysondeb ar ddehongliadau o'r cyfansoddiad ar draws Cymru ac y byddai ffurf y ddogfen gyfansoddiadol yn haws i'w deall. Cyflwynir y cyfansoddiad

safonol newydd i'r Cyngor maes o law i'w fabwysiadu, Yn y cyfamser, mae rhai diwygiadau angen eu gwneud i'r cyfansoddiad presennol fel a ganlyn –

Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Iaith

Ar hyn o bryd mae'r Pwyllgor Iaith yn gyfrifol am oruchwylio gweithrediad Cynllun Iaith y Cyngor ac yn gyfrifol am ymateb i'r safonau iaith pan y'u cyhoeddir. Yn y cyfarfod ar 16 Ebrill 2013, argymhellodd y pwyllgor y dylid ychwanegu'r cymal canlynol at y cylch gorchwyl *“Gweithredu fel corff ymgynghorol ar strategaethau hyrwyddo'r iaith Gymraeg o fewn y sir gan wneud argymhelliad i'r Cabinet yn ôl yr angen”*.

Nododd mai dymuniad y pwyllgor fyddai cael y cyfrifoldeb llawn am unrhyw strategaeth i hyrwyddo'r iaith o fewn y sir yn lle'r Cabinet, ond nid yw hyn yn gyfreithiol posibl dan y ddeddfwriaeth bresennol. Trafododd aelodau'r Cabinet ddymuniad y Pwyllgor Iaith ac iddynt hwythau yn eu tro gynnig bod unrhyw strategaeth a ddatblygir i hyrwyddo'r Gymraeg yn cael ei chyflwyno i'r Cyngor llawn i'w mabwysiadu. Argymhellodd felly bod *“strategaeth i hyrwyddo'r iaith Gymraeg o fewn y Sir”* yn cael ei ychwanegu at y rhestr o gynlluniau sydd angen cymeradwyaeth y Cyngor llawn.

Rheolau Gweithdrefn y Cyngor

Ar hyn o bryd, mae Rheol Gweithdrefn 22(4) yn nodi y bydd y Cadeirydd yn cymryd y bleidlais drwy ddangos dwylo. Gan fod y modd gan y Cyngor i bleidleisio yn electroneg yn Siambr Dafydd Orwig, argymhellodd ddiddymu'r rheol hon. Bydd hynny yn ei gadael yn agored i Gadeirydd unrhyw gyfarfod benderfynu ar y dull mwyaf priodol o bleidleisio.

Ymddiriedolaethau

Mae'r Cyngor yn gweithredu fel ymddiriedolwr i nifer o elusennau neu ymddiriedolaethau lleol ac fe weinyddir llawer ohonynt drwy ysgolion, ac eraill naill ai gan yr Adran Addysg neu'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol. Argymhellodd y dylid ffurfioli hyn drwy gynnwys yn y Cynllun Dirprwyo i Swyddogion bod yr ymddiriedolaethau i'w gweinyddu gan y Pennaeth Adran perthnasol mewn ymgynghoriad â'r aelod neu aelodau lleol.

Adroddiadau'r Ombwdsmon

Os yw'r Ombwdsmon yn ystyried bod y Cyngor wedi camweinyddu, gallai gyhoeddi adroddiad cyhoeddus yn cynnig argymhellion. Nid yw rhoddi ystyriaeth i adroddiad o'r fath yn fater y gallai'r Cabinet ymdrin ag ef. Gan bod y Pwyllgor Archwilio â'r dasg o ystyried trefniadau llywodraethu'r Cyngor yn gyffredinol, argymhellodd mai'r Pwyllgor Archwilio yw'r corff priodol i ystyried adroddiadau o'r math hwn ac y dylid ychwanegu'r cymal canlynol at gylch gorchwyl y pwyllgor hwnnw *“y pŵer i ystyried adroddiadau gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru dan Adran 19 Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru 2005”*.

Dirprwyo i Swyddogion

Yn dilyn diddymu swydd Pennaeth Adran Darparu a Hamdden, rhannwyd swyddogaethau'r adran rhwng y Pennaeth Gwasanaethau Cymdeithasol, Tai a Hamdden, y Pennaeth Addysg, y Pennaeth Gofal Cwsmer a'r Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol. Argymhellodd ddiwygio'r Cynllun Dirprwyo i Swyddogion i adlewyrchu'r newidiadau hyn.

- (b) Gwahoddwyd aelodau i gyflwyno sylwadau.
- i) Mewn perthynas â Rheolau Gweithdrefn y Cyngor ac yn benodol y drefn newydd o bleidleisio'n electroneg yn Siambr Dafydd Orwig, awgrymodd aelod y dylid profi'r system ar ddechrau pob cyfarfod er sicrhau bod y cardiau'n gweithio.
 - ii) Parthed cylch gorchwyl y Pwyllgor Iaith, cynigiodd aelod welliant sef gan bod yr iaith Gymraeg yn fater sy'n ganolog ac yn gorfforaethol i'r Cyngor y dylai materion iaith gael eu cyflwyno i'r Cyngor llawn yn hytrach na'r Cabinet.

Mewn ymateb, hysbysodd y Swyddog Monitro bod rhai materion, yn dilyn y drefn newydd, yn gyfrifoldeb i'r Cabinet. Nododd mai dymuniad y Pwyllgor Iaith fyddai i faterion iaith beidio â bod yn gyfrifoldeb i'r Cabinet ond yn hytrach yn gyfrifoldeb i'r pwyllgor a bod y pwyllgor wedyn yn adrodd yn uniongyrchol i'r Cyngor. Dan y trefniadau cyfreithiol presennol nid yw'n bosibl i'r Cyngor dynnu'r cyfrifoldeb hwn oddi ar y Cabinet. Mae'n bosibl i'r Cyngor benderfynu ar y strategaeth derfynol ac y byddai modd i'r Pwyllgor Iaith wneud argymhellion i'r Cyngor yn ogystal ag i'r Cabinet. Nododd hefyd y penderfynodd y Pwyllgor Iaith y dylid ysgrifennu at Lywodraeth Cymru i ofyn am newidiadau gael eu cyflwyno i'r ddeddf mewn perthynas â throsglwyddo holl gyfrifoldeb am faterion iaith o'r Cabinet i'r Cyngor, a disgwylir am yr ymateb.

Pleidleisiwyd ar y gwelliant.

Adroddodd y Cadeirydd bod y gwelliant wedi syrthio.

- iii) Datganodd aelod bryder bod y Pennaeth Gofal Cwsmer yn cael cyfrifoldebau ychwanegol drwy ychwanegu'r gwasanaethau glanhau a gofalwyr at ei llwyth gwaith presennol.

PENDERFYNWYD gwneud y diwygiadau canlynol i'r Cyfansoddiad –

- i) Ychwanegu “Gweithredu fel corff ymgynghorol ar strategaethau hyrwyddo'r iaith Gymraeg o fewn y Sir gan wneud argymhelliad i'r Cabinet yn ôl yr angen” at gylch gorchwyl y Pwyllgor Iaith yn rhan 3 o'r Cyfansoddiad.**
- ii) Ychwanegu “Strategaeth i hyrwyddo'r iaith Gymraeg o fewn y Sir” at y rhestr o gynlluniau neu strategaethau sydd i'w penderfynu gan y Cyngor llawn yn Erthygl 3 o'r Cyfansoddiad.**
- iii) Diddymu rheol gweithdrefn 22(4) (Pleidleisio trwy ddangos dwylo).**
- iv) Ychwanegu'r cymal “Mewn ymgynghoriad â'r aelod(au) lleol lle'n berthnasol, gweinyddu unrhyw elusen neu ymddiriedolaeth sy'n ymwneud**

â swyddogaethau'r adran" at y cynllun dirprwyo i swyddogion yn rhan 3 o'r Cyfansoddiad.

v) Ychwanegu "Y pŵer i ystyried adroddiadau gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) dan Adran 19 Deddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru 2005" at gylch gorchwyl y Pwyllgor Archwilio yn rhan 3 o'r Cyfansoddiad.

vi) Diddymu adran 5 "Pennaeth Darparu a Hamdden" o'r Cynllun Dirprwyo i Swyddogion yn rhan 3 o'r Cyfansoddiad ac ychwanegu'r swyddogaethau canlynol i gyfrifoldebau'r swyddogion perthnasol –

- **3.1 Pennaeth Addysg - Arlwyo
Glanhau Ysgolion**
- **8.1 Pennaeth Gofal Cwsmer - Glanhau
Gofalwyr**
- **9.1 Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol – Glanhau toiledau cyhoeddus**
- **16.1 Pennaeth Gwasanaethau Cymdeithasol, Tai a Hamdden - Gofal Cartref
Gwasanaethau Preswyl a Dydd Canolfannau Hamdden
Datblygu Chwaraeon**
- **16.6 Gweithredu fel y "person cyfrifol" at ddibenion Deddf Safonau Gofal 2000.**

8. PROTOCOL RHODDION A LLETYGARWCH I AELODAU

- a) Cyflwynwyd adroddiad y Swyddog Monitro y mabwysiadodd y Cyngor y protocol cyfredol ar Roddion a Lletygarwch ym Mehefin 2004. Ers 2004, cyflwynwyd Côd Ymddygiad newydd ynghyd â chanllawiau gan Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru a oedd yn ei gwneud yn briodol i adolygu cynnwys y protocol. Fel rhan o'i waith o hyrwyddo safonau ymddygiad uchel o fewn y Cyngor, edrychodd y Pwyllgor Safonau ar y protocol gan gynnig rhai diwygiadau iddo. Mae'r prif newidiadau i ffurf y protocol yn hytrach na'r cynnwys. Erbyn hyn mae'n cynnwys cyfeiriad at y Côd Ymddygiad a'r canllawiau ynghyd ag egwyddorion cyffredinol ddylai fod o gymorth i aelodau.

Tynnodd sylw'r aelodau at yr angen i gofrestru unrhyw gynnig o rodd neu letygarwch sydd werth mwy na £25 boed yn cael ei dderbyn neu ei wrthod. Bydd y Pwyllgor Safonau o hyn ymlaen yn derbyn adroddiad blynyddol ar gynnwys y gofrestr fel rhan o'i waith monitro safonau o fewn y Cyngor.

- b) Gwahoddwyd aelodau i gyflwyno sylwadau.
- i) Nododd aelod ei bod yn pwysig y mabwysiedir protocol cyffelyb ar gyfer swyddogion yn ogystal.

Mewn ymateb, hysbysodd y Swyddog Monitro bod protocol cyffelyb yn bodoli ar gyfer swyddogion a'i fod yn ran o'r cyfansoddiad.

- ii) Mewn perthynas â'r angen i gofrestru unrhyw gynnis o rodd neu letygarwch sydd werth mwy na £25, cynigiodd aelod welliant sef y dylid gostwng y swm i £10.
Nododd aelod arall y trafodwyd y mater gan y Pwyllgor Safonau ac yn gyffredinol fe godir y swm o £25 gan gynghorau ar draws Cymru.

Yn unol â rheol gweithdrefn 19(6), cofnodwyd y bleidlais ganlynol ar y gwelliant sef y dylid cofrestru unrhyw gynnis o rodd neu letygarwch sydd werth mwy na £10.

O blaid: (19) Y Cynghorwyr Anwen Davies, Lesley Day, Huw Edwards, Gweno Glyn, Simon Glyn, Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, John B. Hughes, Louise Hughes, Jason Humphreys, Aeron Jones, Sion W. Jones, Dilwyn Lloyd, Dewi Owen, Peter Read, Eirwyn Williams, Gruffydd Williams, Owain Williams, Robert J. Wright

Yn erbyn: (40) Y Cynghorwyr Craig ab Iago, Eddie Dogan, Dyfed Edwards, Trevor Edwards, Tom Ellis, Alan Jones Evans, Jean Forsyth, Sian Gwenllian, Annwen Hughes, Peredur Jenkins, Anne Lloyd Jones, Charles W. Jones, Dyfrig Jones, Elin Walker Jones, John W. Jones, Linda W. Jones, Eryl Jones-Williams, Beth Lawton, June Marshall, Dilwyn Morgan, Linda Morgan, Michael Sol Owen, W. Roy Owen, W. Tudor Owen, Caerwyn Roberts, John P. Roberts, Liz Saville Roberts, W. Gareth Roberts, Mair Rowlands, Dyfrig Siencyn, Mike Stevens, Ioan Thomas, Paul Thomas, Ann Williams, Gethin G. Williams, Hefin Williams, John W. Williams, R.H. Wyn Williams, Mandy Williams-Davies, Eurig Wyn

Atal pleidlais: (3) Y Cynghorwyr Gwen Griffith, Chris Hughes, Angela Russell

Heb bleidleisio: (6) Y Cynghorwyr Elwyn Edwards, Aled Ll. Evans, Brian Jones, Eric M. Jones, Dafydd Meurig, Elfed Williams

Adroddodd y Cadeirydd bod y gwelliant wedi syrthio.

PENDERFYNWYD mabwysiadu'r Protocol Rhoddion a Lletygarwch diwygiedig a'i gynnwys yn ran o'r cyfansoddiad.

9. CEFNOGAETH I AELODAU

- a) Gosodwyd cefndir a chyd-destun i'r adroddiad gan y Cynghorydd Lesley Day, Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd gan roddi diweddariad am y gefnogaeth sydd ar gael a'r datblygiadau a wireddwyd ac sydd ar y gweill.

Cyfeiriodd yn benodol at y materion canlynol -

- i) Bod 70 o'r 75 aelod erbyn hyn wedi derbyn i-pad ac o hyn ymlaen fe anfonir rhaglenni a.y. yn electroneg iddynt oddigerth am y rhai sydd heb i-pad a'r rhai sy'n dymuno parhau i gael copiau papur.
ii) Os ceir problemau gyda'r i-pad, yna dylid cysylltu gydag Adain Technoleg Gwybodaeth y Cyngor.

- iii) Anfonwyd llythyr at yr aelodau'n cynnig hyfforddiant pellach ar yr i-pad.
- iv) Y cyhoeddwyd y bwletin aelodau electroneg cyntaf yn Ebrill 2013.
- v) Y moderneiddiwyd Siambr Dafydd Orwig drwy osod offer sain a chyfieithu newydd a system bleidleisio electroneg a disgwylir y gellir gweithredu gwe-ddarledu yn y dyfodol agos.
- vi) Bod Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 yn nodi y gallai aelodau lunio adroddiadau blynyddol. Penderfynodd y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaidd gynnal peilot o'r drefn am eleni er mwyn dysgu gwersi o'r fformat gorau i'w ddefnyddio, a galluogi'r Cyngor i sefydlu'r gefnogaeth briodol ar gyfer yr aelodau etholedig sy'n dymuno cynhyrchu adroddiadau i'r dyfodol. Cyhoeddir yr adroddiadau o'r peilot ar safle we'r Cyngor erbyn diwedd Mehefin 2013.
- vii) Y cynhaliwyd ymchwiliadau craffu i edrych ar effaith polisiau ar lawr gwlad.
- viii) Y dechreuwyd ar y drefn o gael aelod o'r Cabinet i adrodd ar elfen o'i waith yng nghyfarfod y Cyngor.

- b) Gwahoddwyd aelodau i gyflwyno sylwadau.
- i) Datganodd aelod bryder bod y Porth Gwybodaeth wedi ei atal am gyfnod.
- ii) Nododd aelod nad oedd yn hoffi'r enw "Cynulliad Ardal".
- iii) Tynnodd aelod sylw at y ffaith yr addaswyd ystafell o fewn Swyddfeydd y Cyngor yn ystafell ar gyfer aelodau'r Cabinet. Gofynnodd pwy a awdurdododd yr addasiad hwn a faint oedd y gost.

Mewn ymateb, hysbysodd y Prif Weithredwr pan sefydlwyd y Cabinet 'roedd yna ddewis ynglyn â darparu swyddfeydd ar gyfer yr aelodau. Nododd bod nifer o gynghorau'n darparu swyddfa ar wahân ar gyfer pob aelod o'r Cabinet, ond er mwyn arbed arian, addaswyd un ystafell yn unig ar eu cyfer.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad.

10. CYFLOGAU AELODAU

Gosodwyd cefndir a chyd-destun i'r adroddiad gan Arweinydd y Cyngor.

Nododd ar gyfer 2012/13 a'r blynyddoedd dilynol bod cyflogau a threuliau cynghorwyr i'w talu yn unol â phenderfyniadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol a ddaeth i rym yn dilyn etholiadau Mai 2012. Adolygwyd y gofynion yn ystod 2012/13, ond nid oedd newid i'r cyflogau na threuliau a nodwyd ar gyfer 2013/14, sy'n sefyll fel a

ganlyn –

Cynghorydd cyffredin £13,175 (Cyflog sylfaenol)

Arweinydd y Cyngor £47,500 (Uwch Gyflog)

Dirprwy Arweinydd y Cyngor £33,460 (Uwch Gyflog)

Aelod Cabinet £28,780 (Uwch Gyflog)
Cadeirydd Pwyllgor £21,910 (Uwch Gyflog)
Arweinydd Grŵp Gwleidyddol £16,920 (Uwch Gyflog)
Cadeirydd y Cyngor £21,375 (Cyflog Dinesig)
Is-gadeirydd y Cyngor £16,625 (Cyflog Dinesig)

Nid oes hawl gan y Cyngor i newid y symiau hyn. Mae hawl gan aelodau unigol i hepgor y cyfan neu ran o'u cyflog pe dymument.

Mae pum dosbarth o aelodau sy'n gymwys i dderbyn uwch gyflog sef Arweinydd y Cyngor, Dirprwy Arweinydd y Cyngor, Aelod Cabinet, Cadeirydd Pwyllgor ac Arweinydd Grŵp Gwleidyddol. Cyfyngir nifer yr uwch gyflogau y gellir eu talu i 18 yng Ngwynedd. Penderfynwyd mewn tri cyfarfod o'r Cyngor yn ystod y flwyddyn i ddyrannu'r uwch gyflogau fel a ganlyn –

Arweinydd y Cyngor a 9 aelod Cabinet (gan gynnwys y Dirprwy Arweinydd)
Cadeiryddion y tri Pwyllgor Craffu
Cadeiryddion y Pwyllgorau Archwilio, Cynllunio, Trwyddedu ac Apelau Cyflogaeth
Arweinydd y Grŵp mwyaf tu allan i'r Cabinet

Nododd, yn unol â gofynion Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol, nid oes newidiadau yn 2013/14 ag eithrio'r canlynol –

a) Rhaid bellach neilltuo un o'r uwch gyflogau i arweinydd y grŵp mwyaf tu allan i'r Cabinet, yn amodol bod gan y grŵp hwnnw o leiaf 10% o holl aelodau'r Cyngor. 'Roedd y Cyngor yn rhagweld y gofyn hwn wrth benderfynu yn Rhagfyr 2012, ac felly mae'r Cyngor eisoes wedi ymateb i'r gofyn hwn.

b) Gall awdurdodau unigol benderfynu ar yr uchafswm dyddiau y gellir talu i aelod cyfetholedig ac mai'r uchafswm yn 2012/13 oedd cyfanswm o 10 diwrnod ac y dylid parhau i gadw at yr uchafswm o 10 diwrnod yn unol â chanllawiau 2012/13.

c) Yn unol â'r hyn a rag-nododd y panel yn 2011/12, mae'r hawl gan aelodau etholedig i ymuno â Chynllun Pensiwn Llywodraeth Leol o 2013/14 ymlaen.

Nid oes newidiadau pellach yn deillio gan Banel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol.

PENDERFYNWYD dyrannu uwch gyflog i'r swyddi canlynol ar gyfer 2013/14, fel yn 2012/13 –

**Arweinydd y Cyngor
Dirprwy Arweinydd y Cyngor
Aelodau'r Cabinet
Cadeiryddion y tri Pwyllgor Craffu
Cadeiryddion y Pwyllgorau Archwilio, Cynllunio, Trwyddedu ac Apelau Cyflogaeth
Arweinydd y Grŵp mwyaf tu allan i'r Cabinet**

11. CYDBWYSEDD GWLEIDYDDOL Y CYNGOR

- i) Gosodwyd cefndir a chyd-destun i'r adroddiad gan Arweinydd y Cyngor.
 - a) Adroddwyd –
Yn dilyn etholiadau 2012/13, gyda'r etholiad olaf a gynhaliwyd ar 14 Mehefin 2012, mae cyfansoddiad gwleidyddol y Cyngor fel a ganlyn -
Plaid Cymru 37
Annibynnol 18
Llais Gwynedd 14
Llafur 4
Democratiaid Rhyddfrydol 2
Cyfanswm 75
 - b) Ar y pedair prif reol yn Neddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 parthed dyrannu seddau.
 - c) Y cynhaliwyd cyfarfod o Grŵp Busnes y Cyngor ar 24 Ebrill 2013 i drafod y mater ac oherwydd na fu newid yn y cydbwysedd gwleidyddol ers yr etholiad olaf ar 14 Mehefin 2012, argymhellir cadw at y dyraniad cyfredol fel ag a fu yn 2012/13.
 - ch) Yn unol â gofynion Adrannau 66-75 Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, mae'n ofynnol dyrannu cadeiryddiaethau'r pwyllgorau craffu er mwyn sicrhau, cyn belled ag y bo modd, bod cydbwysedd gwleidyddol yn cael ei adlewyrchu'n yn y cadeiryddiaethau hynny a bod y grwpiau nad ydynt yn cael eu cynrychioli ar y weithrediaeth yn cael cyfran deg o'r cadeiryddiaethau. Yr unig bwyllgorau mae eu cadeiriau i'w dyrannu ar sail cydbwysedd gwleidyddol yw'r Pwyllgorau Craffu canlynol -
Pwyllgor Craffu Corfforaethol – Llais Gwynedd
Pwyllgor Craffu Cymunedau – Annibynnol
Pwyllgor Craffu Gwasanaethau – Plaid Cymru
 - d) Ni chaiff Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio fod yn aelod o grŵp gwleidyddol a gynrychiolir ar y weithrediaeth ac mai'r Cyngor Llawn sydd i benodi Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaidd ac ni allai benodi aelod o grŵp gwleidyddol a gynrychiolir ar y weithrediaeth.
 - dd) Gan nad oes newid i'r cydbwysedd gwleidyddol, argymhellir bod y dyraniad o gadeiryddiaethau, i gyd-fynd â'r rheolau statudol, yn aros yn gyson gyda'r dyraniad a fu yn 2012/13.
 - e) Nad oes unrhyw ddarpariaeth statudol na chyfansoddiadol yn rheoli'r penodiadau i'r is-gadeiryddiaethau nac i gadeiryddiaethau gweddill y pwyllgorau oddigerth na chaiff aelod o'r weithrediaeth gadeirio'r Pwyllgor Trwyddedu. Y pwyllgorau eu hunain fydd yn ethol eu cadeirydd yn yr achosion hynny yn amodol ar y rheolau gweithdrefn sy'n cyfyngu tymor cadeirydd i ddwy flynedd.
- ii) Gwahoddwyd aelodau i gyflwyno sylwadau.
 - a) Nododd aelod bod y tri pwyllgor craffu â chyfrifoldebau tra gwahanol i'w gilydd. Cyfeiriodd yn benodol at y gwaith sydd gan y Pwyllgor Craffu Gwasanaethau i graffu dau o brif wasanaethau'r Cyngor sef Addysg a Gwasanaethau Cymdeithasol o'i gymharu â llai o wasanaethau sydd gan y ddau bwyllgor craffu arall. 'Roedd o'r farn y dylai

cadeiryddiaethau'r pwyllgorau hyn newid o un garfan i'r llall, bob dwy flynedd, ar drefn rota, er mwyn tegwch. Cynigiodd hyn fel gwelliant.

Mewn ymateb, hysbysodd y Swyddog Monitro yr etholir Cadeirydd ac Is-gadeirydd y gwahanol bwyllgorau'n flynyddol ac mai'r drefn a weithredir ers blynnyddoedd bellach yw bod cadeirydd pwyllgor yn y swydd am gyfnod o ddwy flynedd. Gan mai blwyddyn yn unig sydd ers i'r cadeiryddion presennol fod yn y swydd, 'roedd o'r farn y dylid trafod y mater yr adeg yma y flwyddyn nesaf pan fydd eu cyfnod o ddwy flynedd yn dod i ben.

Yn dilyn yr ymateb, 'roedd yr aelod o'r farn y dylid derbyn hyn mewn egwyddor heddiw a chynigiodd hyn hefyd fel rhan o'r gwelliant.

Pleidleisiwyd ar y gwelliant.

Adroddodd y Cadeirydd bod y gwelliant wedi syrthio.

PENDERFYNWYD

i) Mabwysiadu dyraniad seddau ar bwyllgorau'r Cyngor yn unol â'r tabl isod fel yr hyn a fabwysiadwyd hefyd ar gyfer 2012/13 -

PWYLLGORAU CRAFFU

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Llafur	Democratiaid Rhyddfrydol
Corfforaethol	9	4	3	1	1
Cymunedau	9	4	3	1	1
Gwasanaethau	9	5	3	1	
Archwilio	9	4	4	1	

PWYLLGORAU ERAILL

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Llafur	Democratiaid Rhyddfrydol
Gwasanaethau Democratiaid	7	4	3	1	
Cynllunio	7	3	3	1	1
Trwyddedu Canolog	7	4	4		
Iaith	8	4	3		
Penodi Prif Swyddogion	7	4	2	1	1
Apelau Cyflogaeth	4	1	1	1	

Nifer y seddau	76	37	29	8	4	154
-----------------------	-----------	-----------	-----------	----------	----------	------------

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Llafur	Democratiaid Rhyddfrydol
--	--------------------	-------------------	----------------------	---------------	---------------------------------

Pensiynau	3	2	1		1
CYSAG	3	2	2		
Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol	6	2	2	1	
Cydbwyllgor Addysg Anghenion Arbennig	4	2	1		
Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd	4 (3 sedd ac un eilydd)	2	1	1	

Cyfanswm y seddau	96	47	36	10	5	194
--------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	----------	------------

ii) Dirprwyo'r hawl i'r Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd wneud penodiadau i'r pwyllgorau ar sail cydbwysedd gwleidyddol ac yn unol â dymuniadau'r grwpiau gwleidyddol.

iii) Mabwysiadu dyraniad cadeiryddiaethau'r pwyllgorau craffu ar sail cydbwysedd gwleidyddol yn unol â dyraniad 2012/13 fel a ganlyn -
Pwyllgor Craffu Corfforaethol – Llais Gwynedd
Pwyllgor Craffu Cymunedau – Annibynnol
Pwyllgor Craffu Gwasanaethau – Plaid Cymru

12. CADEIRYDD Y PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD

Adroddwyd bod angen ethol Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd am 2013/14.

PENDERFYNWYD ailethol y Cynghorydd Lesley Day yn Gadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd am 2013/14.

Dechreuodd y cyfarfod am 1.00 p.m. a daeth i ben am 3.30p.m.

CADEIRYDD